

VREDNOSNE ORIJENTACIJE I DRUŠTVENA PROMENA

Prof. dr Miloš Bešić: „Tranzicione traume i promene vrednosnih orijentacija”

Peti termin vežbi

29.04.2020.

Kontekst proučavanih društvenih promena – **KRAJ HLADNOG RATA**

- Pojam **TRANZICIJE** ?
- Smer društvene transformacije: **transformacija REALNOG SOCIJALIZMA** na osnovu dominantnog **zapadnog diskursa**
- Razumevanje društvenog ponašanja na teorijskoj ravni osnovnog sukoba:

Da li je društveno ponašanje proizvod društvene strukture?

Ili pojedinci svojim delanjem kreiraju novu strukturu i nove društvene odnose?

**❖ KOERCIVNOST vs DELOVANJE
HOLIZAM vs METODOLOŠKI INDIVIDUALIZAM**

Koncept vrednosti;

Vrednosti na ravni stabilnosti i promene

- *Uverenja o onome što je poželjno* (Kluckhohn, 1951; Dodd, 1951; Morris, 1956)
- *Ponašanje prioritarno motivisano struktuiranim vrednosnim sistemom*
- Stabilnost vrednosti: **vrednosti kao DISPOZICIJE**
(Barton, 1962; Rokeach, 1968)
- **Vrednosti VS stavovi ?**

Promena vrednosnog sistema

Koncept **INDIVIDUALIZACIJE**

Wrigley (1972) – pojam **MODERNIZACIJE**:

1. **INDUSTRIJALIZACIJA**
2. **URBANIZACIJA**
3. **SEKULARIZACIJA**
4. **INDIVIDUALIZACIJA**

□ *Individualizacija - „personalna transkripcija istorijskog procesa modernizacije u zemljama zapadnog kulturnog kruga”*

2 shvatanja uloge individualizacije:

- otvara prostor za kreativnost i samoaktualizaciju
- dovela do narušavanja solidarnosti, socijalne disolucije, izolacije i otuđenja

Empirijski pristupi istraživanja vrednosti u svetlu društvenih promena

Hofstede – kros-kulturalno istraživanje vrednosti

Pet ključnih vrednosnih dimenzija:

1. **power distance**
2. **uncertainty avoidance**
3. **individualism**
4. **masculinity**
5. **long-term orientation**

Schwartz – komparativno i longitudinalno istraživanje vrednosti

Sedam vrednosnih dimenzija:

1. **harmony**
2. **embeddedness**
3. **hierarchy**
4. **mastery**
5. **affective autonomy**
6. **intellectual autonomy**
7. **egalitarianism**

Ronald Inghelhart

“Tiha revolucija” – postmaterijalističke vrednosti

Indikatori vrednosnih orijentacija

MATERIJALIZAM	POSTMATERIJALIZAM
Podrška zakonima	Samoaktualizacija
Podrška socijalnom poretku	Demokratija
Borba protiv rasta cena	Tolerancija

Teorijske postavke Ingelhartovog pristupa vrednostima

1. Pristup počiva na **TEORIJI MODERNIZACIJE i ideji progressa**
2. Pristup implicira **EKONOMSKI DETERMINIZAM**
3. Pristup je u skladu sa **HIPOTEZOM OSKUDICE** (Maslow, 1954)
4. Pristup integriše **GENERACIJSKU HIPOTEZU** za objašnjenje **formativnih iskustava**

Tranzicija i vrednosti

„Bez promena vrednosnih orijentacija nema ni promena ponašanja koje mora biti drugačije u uslovima društva koje se želi ostvariti “uspešnom” tranzicijom.”

Studija prof. dr Miloša Bešića

Osnovna ideja studije:

1. Komparacija vrednosnih orijentacija 7 bivših SFRJ republika 20 godina nakon tranzicije
2. Komparacija njihovih vrednosnih orijentacija (orijentacije postkomunističkog sveta) i vrednosnih orijentacija zapadnih demokratija

HIPOTETIČKI OKVIR ISTRAŽIVANJA PROMENA
VREDNOSTI –

GENERACIJSKI PRISTUP

Efekti koji utiču na formativna iskustva najmlađe generacije

